

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۲۳

پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۵/۱۶

صفحات: ۱۲۷-۱۴۰

10.52547/mmi.2447.1

بررسی تأثیر معماری سنتی ایران بر بناهای عمومی معماری مدرن متأخر (مورد مطالعه: شهر اصفهان در دوره پهلوی دوم)

زهرا کیان پور*، زهرا زرتشتی ایلبیگی**، مهرا ن کاراحمدی***

چکیده

بناهای عمومی بیانگر خصوصیات و روحیات یک جامعه و تأثیر گرفته از محیط است. در حقیقت، در دوره‌های تاریخی متفاوت، معماری بناهای عمومی هر شهری با توجه به هویت فرهنگی، اجتماعی، مذهبی و شرایط اقلیمی شکل گرفته و دارای شیوه‌های خاص معماری بومی است که به‌عنوان معماری سنتی شناخته می‌شود. معماری مدرن در راستای آغاز یک جنبش به نام مدرنیسم از اواخر قرن نوزدهم در اروپا ایجاد شد و به تدریج در سایر کشورها گسترش یافت. این معماری در کشورها و شهرهای تاریخی به شکلی متفاوت متجلی شد. در ایران و شهر اصفهان این معماری به شکل تلفیقی از دو سبک، پدیدار شد. استفاده از هر دو سبک معماری سنتی و مدرن در بناهای عمومی، مزایای خاص خود را دارد و مناسب است راه میانه در پیش گرفته شود و با تلفیق معماری سنتی و مدرن بیان منحصر به فردی به ساختار بنا داده شود.

هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر معماری سنتی ایران بر معماری مدرن متأخر بر بناهای عمومی شهر اصفهان در دوره پهلوی دوم است. روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی و راهبرد نمونه موردی است. اطلاعات به صورت مطالعات کتابخانه‌ای (اسنادی و نمونه موردی) و میدانی (مشاهده) گردآوری شده است. نتایج کلی این پژوهش در ارتباط با سبک‌شناسی معماری بناهای عمومی در شهر اصفهان این است که سبک کلیه بناهای عمومی علی‌رغم تأثیرات معماری مدرن، تلفیقی از معماری سنتی ایران و معماری مدرن متأخر بوده است. دلیل این امر به احتمال قوی، هویت تاریخی و فرهنگی شهر اصفهان، وجود مصالح غالب اقلیم شهر اصفهان مانند آجر، و به کارگیری معماری سنتی (شیوه اصفهانی) استادکارهای ماهر اصفهانی در کارهای خود می‌باشد.

واژگان کلیدی: پهلوی دوم، معماری مدرن متأخر، معماری سنتی ایران (شیوه اصفهانی)، بناهای عمومی، شهر اصفهان.

* دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری و شهرسازی، دانشگاه غیردولتی شهید اشرفی اصفهانی، اصفهان.

** دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری و شهرسازی، دانشگاه غیردولتی شهید اشرفی اصفهانی، اصفهان.

*** استادیار، گروه معماری و شهرسازی، دانشگاه غیردولتی شهید اشرفی اصفهانی، اصفهان (نویسنده مسئول). @ashrafi.ac.ir m.karahmadi

مقدمه و بیان مسئله

اصفهان، از جمله شهرهای تاریخی است که در گذشته‌های دور به سبب رواج صنعت و هنر در آن، مورد توجه بوده است. بناها و ساختمان‌های بلندمرتبه و کم‌نظیر (مانند عالی قاپو)، همچنین ساخته‌های هنری و صنایع دستی در زمینه‌های گوناگون مانند خطاطی، نقاشی، نساجی، منبت‌کاری، خاتم‌کاری، فرش‌بافی، قلم‌زنی، فلزکاری و... تنها بخشی از هنر و هنرمندی مردم اصفهان به شمار می‌آیند.

شیوه اصفهانی، آخرین شیوه معماری ایران می‌باشد که در دوران حکمرانی صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه رواج داشته است. خاستگاه آن از آذربایجان است اما سرآغاز رسمی این شیوه (اوج شکوفایی) همان‌طور که از نام آن پیداست، از شهر اصفهان بوده است. در دوره پهلوی دوم، شهر اصفهان همانند دیگر شهرها، تحت تأثیر سبک معماری مدرن متأخر قرار گرفت. این سبک معماری با اینکه در شهرهای بزرگ جهان طرفداران بسیاری داشت، اما در شهر اصفهان با معماری سنتی (شیوه اصفهانی) به دلیل زیبایی و طراوت آن، تلفیق شد. مقایسه دیدگاه‌های سنتی و مدرن در حوزه هنر و معماری نشان می‌دهد، هدف در هنر و معماری سنتی، این است که انسان را متوجه معنا و عالم متعالی نماید و هواهای نفسانی را در وجود او کنترل کرده و تمایل به کمال جویی را در او پرورش دهد. در چنین صورتی هنرمند سنتی، هنر خود را با اتکا به اصولی الهی و معنوی عرضه می‌کند. همچنین هنر سنتی، امری شخصی نیست. در حالی که هنر و معماری مدرن، امری شخصی، منحصر به ذهنیت هنرمند و جایگاهی برای ابراز وجود او می‌باشد. این هنر نقشی در جهت ایجاد معنویت و روحیه تعالی‌گرایی در جامعه ندارد (فیلی و اسکندرنیا، ۱۳۹۴: ۳).

از آنجاکه شهر اصفهان در دوره پهلوی دوم یکی از مراکز فرهنگی و تاریخی کشور بوده است و در همان دوره سبک معماری مدرن متأخر وارد ایران گشته و منجر به تغییر ساختار معماری در بناهای عمومی شده است، و نیز با توجه به اهمیت بناهای تاریخی شهر اصفهان در تاریخ و فرهنگ ایران، در پژوهش حاضر تلاش شده است تغییر ساختار معماری در بناهای عمومی، تحلیل شود. همچنین سعی کرده‌ایم با تحلیل بناهای شهر اصفهان از طریق سبک معماری مدرن متأخر و معماری سنتی، به نتایج جالب و پرباری درباره تلفیق این دو سبک معماری در شهر اصفهان دست یابیم.

اهداف این پژوهش بررسی تأثیر معماری سنتی بر معماری مدرن متأخر بر بناهای عمومی شهر اصفهان، ارزیابی خاستگاه

و ویژگی‌های معماری، سبک معماری مدرن متأخر در بناهای عمومی شهر اصفهان در دوره پهلوی دوم و شناخت بناهای عمومی ساخته‌شده در شهر اصفهان در دوره پهلوی دوم به سبک معماری مدرن متأخر می‌باشد. سؤال‌های مطرح بدین قرارند: چه تأثیری معماری مدرن متأخر بر بناهای عمومی سنتی و تاریخی شهر اصفهان داشته است؟ خاستگاه سبک معماری مدرن متأخر در بناهای عمومی شهر اصفهان در دوره پهلوی کجاست و در بردارنده چه مواردی است؟ کدامیک از بناهای عمومی شهر اصفهان در دوره پهلوی دوم به سبک معماری مدرن متأخر ساخته شده‌اند؟

پیشینه پژوهش

قبادیان (۱۳۹۲) در پژوهش خود تحت‌عنوان «سبک‌شناسی و مبانی نظری در معماری معاصر ایران» به بررسی مواردی همچون مبانی نظری در معماری امروز ایران، چگونگی رابطه معماری با سنت و تجدد، و شناخت مؤلفه‌ها و ویژگی‌های سبک‌های مختلف و روش اجرایی آن‌ها در معماری ایران می‌پردازد. هدف این پژوهش دسته‌بندی ساختمان‌ها و سبک‌شناسی آن‌ها براساس دو موضوع سنت و تجدد است. قبادیان (۱۳۹۸) در «مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب» به بررسی تحولات در طی ۱۲۰ سال گذشته در معماری غرب (عمدتاً قرن بیستم میلادی) و همچنین ریشه‌ها و زمینه‌های وقوع این تحولات می‌پردازد. هدف او تبیین مبانی و مفاهیم در معماری غرب است. از نظر نگارنده کتاب شرط لازم برای ارتقای معماری ایران و ورود کشور به حوزه فکری در حیطه فرهنگی و مطرح شدن در سطح بین‌المللی، توجه به زیربنای فکری در معماری امروز خود و منابع الهام از آن است.

میرمیران و اعتصام (۱۳۸۸) در «معماری معاصر ایران (۷۵ سال تجربه بناهای عمومی)» به بررسی دوره هفتادوپنج ساله‌ای می‌پردازند که از سال ۱۳۰۰ هجری شمسی آغاز شده است. هدف اصلی آن‌ها بررسی بناهای عمومی معاصر است زیرا عمده بناهای عمومی ایران از این دوره شروع شده‌اند. علانی و کاراحمدی (۱۴۰۱) در «اندیشه سبک مینیمالیسم در آثار میس ونده رو در دوره معماری مدرن متأخر» به بررسی اندیشه سبک مینیمالیسم در دوره معماری مدرن متأخر در آثار معمار این سبک یعنی میس ونده رو می‌پردازند. نتایج پژوهش این است که در آثار مورد مطالعه میس ونده رو حداکثر سادگی در طرح، استفاده از هندسه ساده، ایجاد فضاهای باز و پیوسته و استفاده از رنگ‌های روشن و مصالح مدرن که شاخص‌های سبک مینیمالیسم هستند، مشاهده می‌گردد.

به کاررفته در تهران پدیدار شدند (قبادیان، ۱۳۹۸: ۱۵). باید اذعان داشت طی این ۱۵۰ سال، آشنایی صورت گرفته با معماری غرب عمدتاً به جای تقلید مفهومی به صورت شکلی بوده است. در واقع معماران ایرانی تلاش کردند مبانی و مفاهیم معماری غرب را براساس آنچه در جهان غرب شکل گرفته بود، بیابند و ساختمان‌ها را در ایران براساس همان فرم‌ها طراحی کنند، بی آنکه به مفهوم آن‌ها توجه داشته باشند.

در این دوره، افزایش ارتباط با جهان به خصوص کشورهای غربی موجب شد که مصالح و فناوری مدرن ساختمانی بیش از گذشته وارد ایران شود. همچنین به دلیل مطرح بودن معماری مدرن به عنوان تنها سبک آوانگارد در سطح بین‌المللی، در این دوره بیش از دوره‌های گذشته طرح‌های سنتی و شیوه‌ها و مصالح سنتی به حاشیه کشیده شدند و طرح‌های مدرن جایگزین سنت گردیدند (قبادیان، ۱۳۹۲: ۲۲۷). اما همه این ماجراها باعث حذف سنت در معماری دوره اخیر نشد؛ هم‌زمان طرح‌ها و مباحثی توسط یک معمار مصری به نام حسن فتحی مطرح شد. او بر استفاده از مصالح، فرم‌ها و روش‌های اجرای سنتی با توجه به مقتضیات جدید تأکید می‌ورزید. (قبادیان، ۱۳۹۲: ۲۲۷). بعد از آن، ایده او طرح معماران ایرانی شد یعنی آن‌ها تلفیق معماری سنتی را با مدرن در کارهای خود به کار بردند. همچنین در بعضی از شهرها مانند اصفهان به دلیل اوج سبک اصفهانی در آن دوره، معماران این سبک، از نمادها و ویژگی‌های شیوه اصفهانی را در کارهای مدرن خود استفاده کردند.

در ادامه، به شناخت سبک معماری مدرن متأخر در ایران به خصوص در دوره پهلوی دوم می‌پردازیم زیرا اوج شکوفایی این سبک در این دوران بوده است.

دوره پهلوی دوم

پس از پایان یافتن جنگ جهانی دوم و اشغال ایران از طرف قوای متفقین و تبعید رضاشاه در سال ۱۳۲۰، بیش از یک دهه دوران رکود در توسعه شهری و امور ساختمانی ایران آغاز شد (میرمیران و اعتصام، ۱۳۸۸: ۲۰). اما از آغاز دهه چهل ثباتی بر کشور حاکم شد و با گران شدن قیمت نفت، خزانه دولت از دلارهای نفتی سرشار شد (رجائی، ۱۳۹۳: ۲۶۴). دوره پهلوی دوم (۱۳۵۷-۱۳۲۰ ه.ش). مقارن با معماری مدرن متأخر در غرب (۱۳۵۱-۱۳۲۴ ه.ش). است (افشاری و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۸). برخی این دوره را دوره بیداری حرفه‌ای نام گذاردند (دیبا، ۱۳۸۰: ۷۵). معماری مدرن در این دوره، سبکی غالب و آوانگارد در اقصی نقاط جهان و همچنین ایران محسوب می‌شد (قبادیان، ۱۳۹۲: ۲۳۷).

زندیه و کریمی (۱۳۹۴) در «انطباق معماری سنتی ایران با معماری مدرن در مقایسه با شهرهای سنتی ایران» به بررسی جایگاه معماری مدرن در ایران و پس از آن به بررسی و تحلیل معماری سنتی مدرن شده در دو شهر کوالالامپور و پوتراجایا از کشور مالزی می‌پردازند. نتایج این است که برای رسیدن به الگویی ثابت به عنوان شیوه و روش التقاط معماری امروز ایران با پیشینه خود می‌توان با ثابت نگه داشتن فن و شیوه اجرا و نیز مصالح، به کار بردن مفاهیم فاخر معماری سنتی و استفاده از مصالح قدیمی، به ساخت بنایی اقدام کرد که به اصطلاح معماری ایرانی نامیده می‌شود.

صادقی‌پی (۱۳۸۹) در «تأملی در معماری سنتی» تلاش می‌کند به تعریف روشنی از اصطلاح معماری سنتی و تأمل در آن دست یابد. نتایج این می‌شود که ارائه تعریفی جامع و کامل برای معماری سنتی به راحتی امکان‌پذیر نیست. با بررسی مترادف‌های رایجی که مردم برای این اصطلاح بیان می‌کنند، مشخص می‌شود که معماری سنتی از چهار بار زمان (معماری تاریخی، معماری قدیمی و ...)، مکان (معماری محلی، معماری بومی و ...)، فرهنگ (معماری خودی، معماری اصیل، معماری باهویت)، و معنا (معماری بامعنی، معماری بالارزش، و ...) برخوردار است. از آنجاکه این چهار عامل متغیرند، بیان تعریفی که در همان وضعیت‌ها مصداق یابد، امکان‌پذیر نیست. اما می‌توان به برخی از صفات کلیدی این معماری اشاره کرد.

روش پژوهش

روش پژوهش این مقاله، به صورت توصیفی-تحلیلی و راهبرد نمونه موردی می‌باشد. نخست به تمامی مبانی و مفاهیم و ویژگی‌های معماری مدرن و مدرن متأخر در دوره پهلوی دوم، سپس به تأثیر معماری سنتی (شیوه اصفهانی) بر سبک معماری مدرن متأخر در دوره پهلوی دوم در شهر اصفهان به شیوه تفسیری پرداخته می‌شود.

در ادامه شش بنای عمومی به عنوان نمونه در شهر اصفهان در دوره پهلوی دوم با شیوه مورد پژوهی، شناسایی و مورد بررسی قرار می‌گیرند. در پایان، نتایج تحقیقات انجام شده، تجزیه و تحلیل شده و در قالب جداول، مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرند. روش گردآوری اطلاعات به دو صورت مطالعات کتابخانه‌ای (اسنادی و نمونه موردی)، میدانی (مشاهده) می‌باشد.

تاریخچه و مبانی نظری

ایرانیان تقریباً حدود ۱۵۰ سال قبل یعنی اوایل سلطنت ناصرالدین شاه با معماری غرب آشنا شدند و به همین دلیل، اولین نمونه‌های ساختمان که در آن عناصر معماری غرب

معماری مدرن

معماری مدرن سبکی غالب و جهان گیر در سده بیستم میلادی بود. مبانی معماری مدرن، ریشه در تحولاتی دارد که خاستگاه آن شهر فلورانس در شمال ایتالیا است. این تحولات در پیشبرد تفکر ذهنی عصر مدرن و معماری مدرن نقشی اساسی و تعیین کننده داشته است. می توان گفت که معماری مدرن حاصل و نمود کالبدی تحولات صورت گرفته در طی ۴ سده پیش از آن است. جهان مدرن در برابر دنیای کهن منظر متفاوتی دارد (قبادیان، ۱۳۹۸: ۲۰).

معماری مدرن در ایران

معماری مدرن در ایران براساس معماری مدرن در اروپا و آمریکا شکل گرفته است. در معماری معاصر یک صد سال اخیر ایران، از یک طرف حضور گام به گام غرب در عرصه معماری دوره قاجار را نمی توان نادیده گرفت. از طرف دیگر، ورود معماری غرب به ایران به خصوص حضور سبک معماری مدرن در اواخر دوره پهلوی اول، سرعت تحولات را در عرصه معماری و شهرسازی افزایش داد (قبادیان و کیانی، ۱۳۹۲: ۳۹). همه این تحولات با شرایط و نیازهای خاصی شکل گرفت که نتیجه آن عامل مهمی برای تحول و جدا شدن از مسیر گذشته است. در حقیقت همان طور که معماری مدرن غربی نشانه ها و فرم های تاریخی و کلاسیک خود را فراموش کرد، در معماری مدرن ایران هم معماری به طور کامل از گذشته و از سنت ها جدا گشت. در دوره پهلوی دوم با ورود معماران و تحصیل کرده های اروپایی، معماری مدرن در شهر تهران ظهور گسترده ای به خود گرفت. در این دوره، معماران با تفکراتی متفاوت از معماری مدرن و مرتبط با معماری سنتی ایران، سبک ها و طرح های متفاوتی ایجاد کردند (زندیه و کریمی، ۱۳۹۴: ۵).

دسته بندی معماری مدرن براساس ویژگی های نظری و هنری

معماری مدرن اولیه

آغاز دوره معماری مدرن اولیه از سال ۳۱۲۶ تا سال ۱۲۹۲ ه.ش. (اوایل جنگ جهانی اول) بود. خاستگاه این معماری در شهر شیکاگو در آمریکا و شهرهای بروکسل و پاریس در اروپا بود (قبادیان، ۱۳۹۸: ۳۸).

معماری مدرن متعالی

اوج این معماری عمدتاً بین دو دهه ۱۲۹۸ و ۱۳۰۸ ه.ش. (بین جنگ جهانی اول و دوم) بود. بعد از پایان جنگ جهانی

اول و نیاز شدید به ترمیم خرابی جنگ و تولید انبوه ساختمان و نیز استفاده از تکنولوژی روز، مصالح مدرن، پیش ساختگی، عملکردگرایی و دوری از سبک های تاریخی، موجب افزایش گرایش به سمت معماری مدرن شد (قبادیان، ۱۳۹۲: ۲۳۷). همچنین در این دوره معماری مدرن به عنوان تنها سبک مهم و آوانگارد در غرب مطرح شد و دامنه نفوذ آن به صورت یک سبک جهانی در اقصی نقاط جهان گسترش یافت (قبادیان، ۱۳۹۸: ۶۲).

معماری مدرن متأخر

دوره معماری متأخر را می توان بعد از جنگ جهانی دوم تا سال ۱۳۵۰ ه.ش. دانست. در طی این دوره بسیاری از معماران بزرگ دوران معماری مدرن اولیه و متعالی مانند لوکوربوزیه، میس ونده رو، گروپوس، و رایت حضور داشتند (علائی و کاراحمدی، ۱۴۰۱: ۴).

معماری مدرن متأخر

یکی از مهم ترین و فراگیرترین سبک های معماری مدرن، سبک بین الملل است. بسیاری از ساختمان ها در اقصی نقاط جهان و از جمله ایران به این سبک ساخته شده اند (قبادیان، ۱۳۹۲: ۲۴۱). علاوه بر سبک بین الملل سه سبک جدید دیگر هم در این دوره در غرب مطرح شد که تأثیرگذار بر معماری ایران بود. این سبک شامل مینیمالیسم، بروتالیسم، و تندیس گرایی می شود (علائی و کاراحمدی، ۱۴۰۱: ۴). نمودار شکل ۱ مربوط به زیرمجموعه های سبک معماری مدرن می باشد.

معماری مدرن متأخر در دوره پهلوی دوم

اوج شکوفایی و عصر طلایی معماری مدرن متأخر در ایران در دوره پهلوی دوم است (قبادیان، ۱۳۹۲: ۲۵۴). در این دوره، سبک بین الملل نسبت به سبک های بروتالیسم، تندیس گرایی و مینیمالیسم بیشتر مورد استفاده بوده است. از جمله معماران معروف این دوره که به سبک معماری مدرن متأخر طراحی کردند: فیلیپ جانسون، کنزو تانگه، لویی کان، یورن اتزون، مینور یاماساکی، و جان پورتمن است. برخی از ویژگی های معماری مدرن متأخر در دوره پهلوی دوم بدین قرار است:

- غالباً فاقد تزیینات است و به ندرت تزیینات کاشی کاری دارد.
- در نما تأکید بر تقسیمات و خطوط افقی است و برای بناهای بلندمرتبه تأکید بر خطوط عمودی است.
- پنجره ها وسیع، غالباً کشیده و افقی، و بام مسطح می باشد.

بین‌الملل بر معماری جهان بسیار وسیع بوده است و تا به امروز هم ادامه دارد.

- ویژگی‌های سبک بین‌الملل:
- استفاده از هندسی اقلیدسی،
- استفاده از خطوط عمودی و افقی و زوایای ۹۰ درجه،
- استفاده از مصالح مدرن مانند بتن، سنگ، فلز (فولاد) و شیشه،
- استفاده از فناوری مدرن،
- نمایش حجم به جای جرم،
- تأکید بر تعادل به جای تقارن،
- بام مسطح،
- عدم استفاده از تزیینات الحاقی،
- عدم رجعت به تاریخ و گذشته،
- عدم وابستگی به کشور یا فرهنگی خاص (قبادیان، ۱۳۹۸: ۶۵).

سبک مینیمالیسم

- واژه مینیمالیسم در هنر عمدتاً برای توصیف سبکی به کار می‌رود که ویژگی آن بی‌پیرایگی فوق‌العاده، شکل‌بندی هندسی ساده و بهره‌گیری از مواد و مصالح صنعتی است (بانی مسعود، ۱۳۸۹: ۳۰۷). از جمله بناهای خارجی مهم این سبک، خانه شیشه‌ای فیلیپ جانسون و اکثر کارهای میس ونده رو، تاداو آندو و آوارو سیزا می‌باشد. از میان بناهای ایرانی حائز اهمیت این سبک می‌توان نمازخانه پارک لاله در تهران را نام برد که توسط کامران دیبا معماری شده است.
- ویژگی‌های سبک مینیمالیسم:
- استفاده از اشکال هندسی ساده و زوایای ۹۰ درجه،
- به‌کارگیری سطوح صاف و صیقل‌خورده،

- به‌کارگیری مصالح، فناوری و امکانات مدرن.
- اسکلت بنا فلزی یا بتنی است.
- پوشش نماها با سنگ پلاک، بتن نمایان و یا سیمان و به‌ندرت آجر می‌باشد (قبادیان، ۱۳۹۲: ۲۵۶-۲۵۴).

زیرمجموعه‌های معماری مدرن متأخر

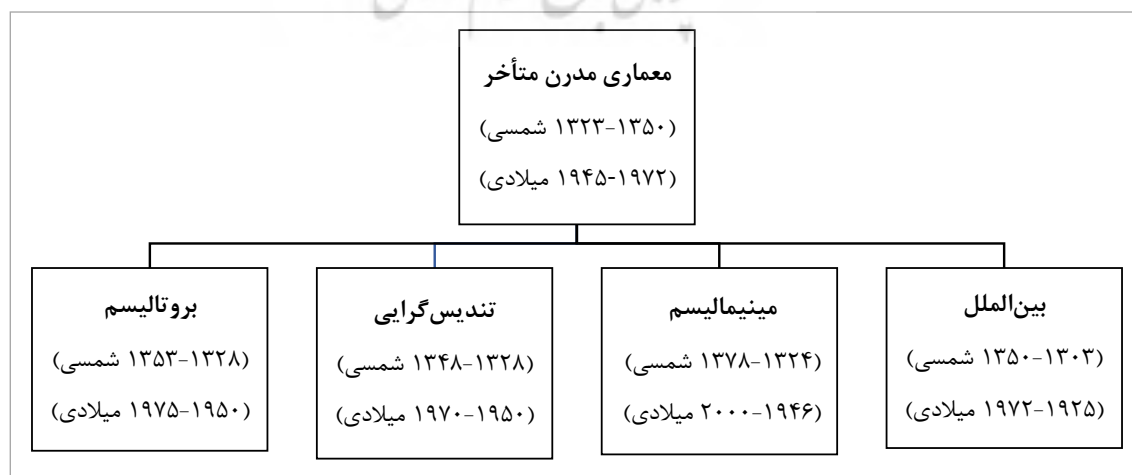
از میان چهار زیرمجموعه معماری مدرن متأخر یعنی سبک بین‌الملل، مینیمالیسم، تندیس‌گرایی و بروتالیسم فراگیرترین و شاخص‌ترین آن‌ها سبک بین‌الملل است. در ادامه به این سبک می‌پردازیم.

سبک بین‌الملل

شاخص‌ترین سبک معماری مدرن سبک بین‌الملل است. اولین بار کلمه بین‌الملل در معماری را والتر گروپییوس استفاده کرد. او این کلمه را برای کتابی به نام معماری بین‌الملل که برای مدرسه باهوس در سال ۱۹۲۵ میلادی ویرایش کرده بود، به کار برد. (khan, 2001: 13) اصطلاح شدن این لفظ مربوط به اوایل دهه سی میلادی است (قبادیان، ۱۳۹۸: ۶۲).

برخی از بناهای شاخص که با این سبک معماری شدند از این قرارند: هتل هیلتون (محسن فروغی)، ساختمان اداری بانک سپه (هوشنگ سیحون)، دانشکده دامپزشکی تهران (عبدالعزیز فرمانفرمایان)، هتل آزادی جدید رامسر (سام کرمانی)، هتل همای بندرعباس (اکبر حاتمی).

سبک بین‌الملل واجد خصوصیات جهان‌شمول است؛ به کشور یا فرهنگ خاصی وابستگی ندارد. اصول نظری و کالبدی این سبک در هر نقطه‌ای از جهان به صورت یکسان و همگون شکل می‌گیرد (قبادیان، ۱۳۹۸: ۶۳). تأثیر سبک

شکل ۱. زیرمجموعه‌های سبک معماری مدرن متأخر (قبادیان، ۱۳۹۸: ۱۱۷)

- استفاده از خطوط مستقیم و کشیده،
- استفاده از مصالح مدرن مانند بتن، سنگ، فلز (فولاد) و شیشه،
- استفاده از فناوری مدرن،
- بعضاً استفاده از رنگ‌های سفید و روشن،
- ایجاد فضاهای باز و پیوسته در داخل بنا،
- حداکثر سادگی در طرح بنا،
- پرهیز از تزیینات و تمام عناصری که ضروری نیست (علائی و کاراحمدی، ۱۴۰۱: ۵-۴).

سبک تندیس‌گرایی

در این سبک از بتن مانند خمیر مجسمه‌سازی، برای طراحی و اجرای بدنه ساختمان‌ها استفاده می‌شود. در بناهای این سبک، سطح بتن غالباً نمایان است و ساختمان به صورت تندیس‌زیبا به نمایش گذاشته می‌شود (قبادیان، ۱۳۹۲: ۲۴۱). برخی از بناهای شاخص در این سبک به همراه معماران آن‌ها از این قرار است: مسجد الجواد (مصطفی بزرگ‌ابراهیمی)، کتابخانه کودک اصفهان (مسعود جهان‌آرا)، رستوران پیک‌نیک - موزه توس (هوشنگ سیحون) و مسجد حضرت امیر (محمود تهرانی).

ویژگی‌های سبک تندیس‌گرایی:

- شکل تندیس‌گونه ساختمان‌ها،
- احداث ساختمان با بتن در اکثر بناها،
- پیدا آوردن اجسام بدیع و نوظهور در ساختمان با بتن،
- شکل‌گیری نما و حجم با هم،
- پوسته نبودن نما (قبادیان، ۱۳۹۸: ۱۰۹-۱۰۴).

سبک پروتالیسم

واژه پروتالیسم از اصلاح بتن خام گرفته شده که منظور سطح زبر و خشن بتن است که به نمایش گذاشته می‌شود (قبادیان، ۱۳۹۲: ۲۴۱). در این سبک بتن به صورت آشکارا در ساختمان‌ها نمایان است. علاوه بر بتن، سازه ساختمان به خصوص تیرها و ستون‌ها به شکل اغراق‌آمیزی مانند قلعه‌ای مدرن نمایش داده می‌شوند (قبادیان، ۱۳۹۸: ۱۰۴-۱۰۳). از جمله معماران این سبک لوکوربوزیه است که اولین نمونه‌های ساختمان این سبک را در کارهای او می‌توان مشاهده کرد. برخی از بناهای شاخص در این سبک به همراه معماران آن‌ها از این قرار است: کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه پهلوی شیراز (محمد رضا مقتدر)، ساختمان گروه صنعتی بهشهر (نادر اردلان و عبدالعزیز فرمانفرمایان)، رستوران پیک‌نیک - موزه توس (هوشنگ سیحون).

ویژگی‌های سبک پروتالیسم

- نمایش سطح زبر و خشن بتن
- نمایش شیارهای قالب چوبی در سطح بتن
- ابعاد اغراق‌آمیز تیرها و ستون‌های بر روی احجام مکعب
- شکل‌گیری ترکیب اجزا ساختمان به طور هنرمندانه (همان).

معماری سنتی ایران

واژه سنت در لغت‌نامه دهخدا راه‌وروش، طریقه، قانون، روش و آیین، رسم و نهاد، احکام و امر و نهی خدای متعال، فرض و فریضه، واجب و لازم، احکام دین و شریعت تعریف شده و در فرهنگ معین به معنای روش، سیرت، طریقه، عادت، گفتار و کردار آمده است. مترادف انگلیسی کلمه سنت واژه تردیشن است که در لغت‌نامه آکسفورد به معنی نظر و عقیده و رسمی که از پیشینیان به آیندگان دست‌به‌دست رسیده است (اکبریانی، ۱۳۹۴: ۵).

در حقیقت رایه تعریفی جامع و کامل برای معماری سنتی امکان‌پذیر نیست. با بررسی مترادف‌های رایجی که مردم برای این اصطلاح ابراز می‌دارند، می‌توان مشخص کرد که معماری سنتی از چهار بار زمانی (معماری تاریخی، معماری قدیمی و ...)، مکانی (معماری محلی، معماری بومی و ...)، فرهنگی (معماری خودی، معماری اصیل، معماری باهویت) و معنایی (معماری بامعنی، معماری باارزش و ...) برخوردار است. از آنجاکه این چهار عامل متغیرند، بیان تعریفی که در همان وضعیت مصداق داشته باشد، امکان‌پذیر نیست (صادقی‌بی، ۱۳۸۸: ۱۴)؛ (زندیه و کریمی، ۱۳۹۴: ۴).

نمونه‌های مطالعاتی

در این بخش به معرفی بناهای عمومی شهر اصفهان که دارای سبک تلفیقی (معماری سنتی با معماری مدرن متأخر در دوره پهلوی دوم) هستند، می‌پردازیم.

ایستگاه راه‌آهن اصفهان

ایستگاه راه‌آهن اصفهان، از قدیمی‌ترین ایستگاه‌های راه‌آهن کشور بعد از ایستگاه قطار تهران به حساب می‌آید. این ایستگاه قطار قبل از انقلاب به بهره‌برداری رسیده است و امروزه به‌عنوان یکی از فعال‌ترین و پرترددترین ایستگاه‌های قطار کشور در حال فعالیت است (شکل ۲).

کتابخانه کودک اصفهان

این کتابخانه از طرف کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ساخته شده است. زیربنای کتابخانه ۱۱۰۰ مترمربع و شامل سالن‌های قرائت، نقاشی، سینما، اجتماعات و گالری نقاشی کودکان است. جالب‌توجه‌ترین خصوصیت کتابخانه دیوارهای کناری انحنادار آن است که پنجره‌های سرتاسری دارند. نماها، که توسط پنجره‌های باریکی از یکدیگر جدا شده‌اند، دارای دیوارهای پیش‌آمده نیم‌دایره‌ای هستند که به تناوب محدب و مقعر می‌شوند. دیوارهای مقعر در مقایسه با دیوارهای محدب قطر انحنای کمتری دارند (بانی مسعود، ۱۴۰۰: ۱۷۸)، (شکل ۳).

کتابخانه مرکزی دانشگاه اصفهان

یکی از بزرگ‌ترین کتابخانه‌های دانشگاهی کشور است. روند توسعه این کتابخانه در سال‌های پس از انقلاب فرهنگی سرعت یافت و به کانونی پویا و تلاشگر در جهت ارتقای خرد و

دانش پژوهشگران و دانش‌پژوهان تبدیل شد. کتابخانه مرکزی هم‌اکنون قلب علمی دانشگاه اصفهان است و بیست و چهار کتابخانه دانشکده‌ای و گروهی را پوشش می‌دهد (شکل ۴).

دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان

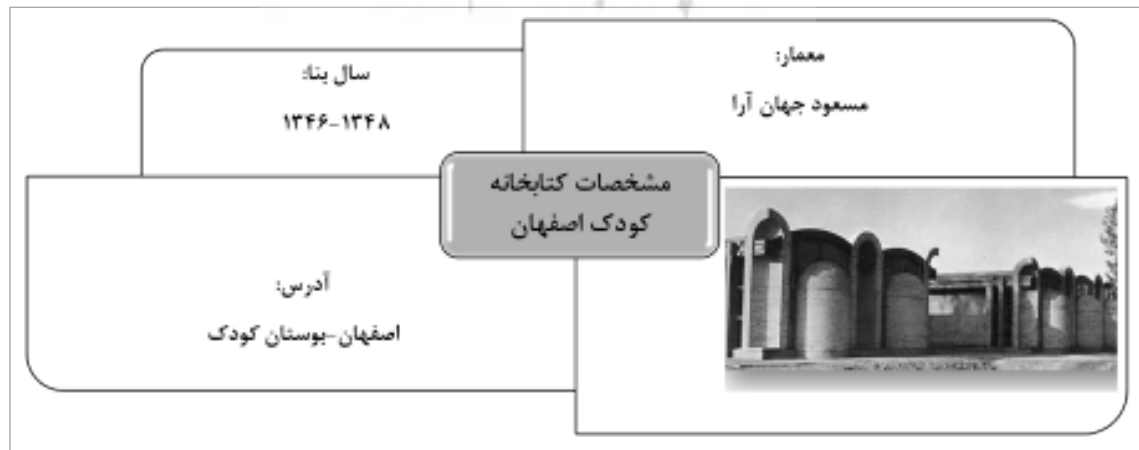
دانشکده پزشکی، نخستین و قدیمی‌ترین دانشکده‌ای می‌باشد که در دانشگاه اصفهان احداث شد. این دانشکده زیربنایی به مساحت ۲۷۰۰۰ مترمربع دارد و در ۳ طبقه ساخته شده است (شکل ۵).

هتل پارسیان کوثر اصفهان

هتل پارسیان کوثر در حاشیه رودخانه زاینده‌رود و پل تاریخی سی‌وسه پل در زمینی به مساحت ۱۱ هزار مترمربع افتتاح گردید. هتل کوثر اصفهان ابتدا با ۱۳۰ اتاق با نام هتل شرایتون تحت نظر هتل‌های زنجیره‌ای شرایتون آغاز به کار کرد. پس از یک سال نام آنجا هتل کوروش شد و تا سال ۱۳۵۷ با این نام تحت نظارت گروه هتل‌های شرایتون فعالیت کرد.

شکل ۲. مشخصات ایستگاه راه‌آهن اصفهان (نگارندگان، ۱۴۰۲)

شکل ۳. مشخصات کتابخانه کودک اصفهان (نگارندگان، ۱۴۰۲)

این هتل در سال ۱۳۸۳ به منظور گسترش خدمات کیفی و کمتی، مجدداً بازسازی شد و بلافاصله پس از آن، فاز بعدی با ساخت ساختمان جدید فیروزه رقم خورد (شکل ۶).

هتل پارسیان عالی قاپو اصفهان

هتل پارسیان عالی قاپو در زمینی به مساحت ۱۵۳۰ مترمربع اواسط خیابان چهارباغ عباسی با امکاناتی قابل توجه

سال بنا: ۱۳۴۸	معمار: نامشخص
مشخصات کتابخانه مرکزی دانشگاه اصفهان	
آدرس: اصفهان-خیابان هزار جریب	

شکل ۴. مشخصات کتابخانه مرکزی دانشگاه اصفهان (نگارندگان، ۱۴۰۲)

سال بنا: ۱۳۴۹	معمار: نامشخص
مشخصات دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان	
آدرس: اصفهان-خیابان هزار جریب	

شکل ۵. مشخصات دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان (نگارندگان، ۱۴۰۲)

سال بنا: ۱۳۴۷	معمار: نامشخص
مشخصات هتل پارسیان کوثر	
آدرس: اصفهان بلوار ملت- روبروی سی و سه پل	

شکل ۶. مشخصات هتل پارسیان کوثر (نگارندگان، ۱۴۰۲)

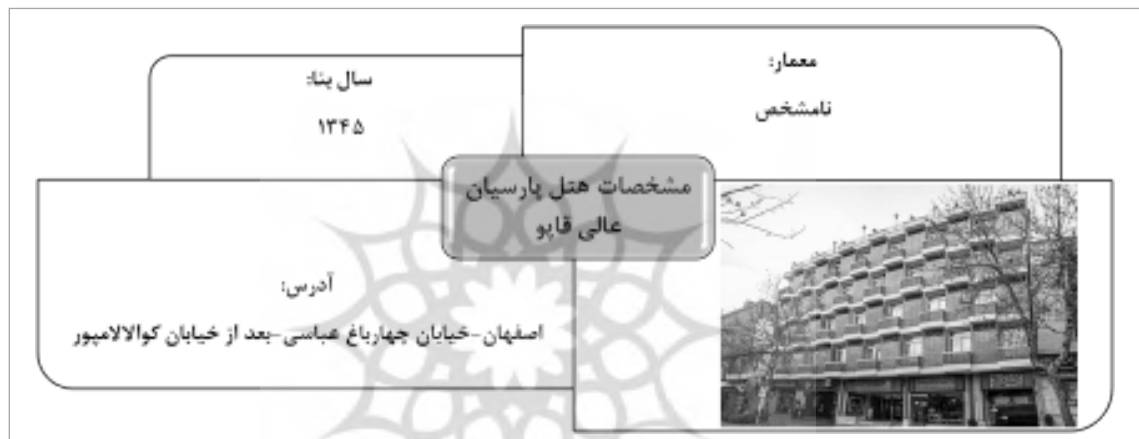
جمع بندی

از جمع بندی مطالب جدول های ۷ و ۸ می توان نتیجه گرفت همه بناها علاوه بر ویژگی های سبک معماری مدرن متأخر دارای ویژگی های سبک معماری سنتی (شیوه اصفهانی) نیز هستند. معماری سنتی در شهر اصفهان، به واسطه فرهنگ و هویت شهری آن در قالب عناصری شامل: تزیینات کاشی کاری با کاشی هفت رنگ یا کاشی لعاب دار فیروزه ای، تزیینات گره چینی با نقوش هندسی روی بنا، استفاده عمده از آجر و ندرتاً بتن در پوشش نماها، استفاده از نرده و دروپنجره چوبی و فلزی، استفاده از قوس های تیزه دار در پوشش نما و مواردی از این دست می باشد که در بنا نشان داده شده اند.

و سرویس دهی عالی جهت تفرج و آرامش میهمانان گرامی و سپری کردن اوقاتی خوش و به یادماندنی در شهر اصفهان بنا گردیده است. این هتل نزدیک مکان هایی باستانی نظیر سی وسه پل، پل خواجه، مجموعه نقش جهان، مدرسه چهارباغ، و عمارت هشت بهشت قرار گرفته است (شکل ۷).

بحث و شرح یافته ها

در این بخش، شش بنای عمومی انتخاب شده در شهر اصفهان، از نظر نوع سبک معماری مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است (جدول ۶-۱). از این طریق در می یابیم که سبک معماری آن ها سبک سنتی یا مدرن متأخر یا تلفیقی از هر دو است.

شکل ۷. مشخصات هتل پارسیان عالی قاپو (نگارندگان، ۱۴۰۲)

جدول ۱. تحلیل سبک معماری ایستگاه راه آهن

نماها و نمادهای غالب بنا به تبعیت از شیوه اصفهانی ساخته شده اند.	پلان بناها با عملکرد نوین به صورت برون گرا می باشد.	سازه ساختمان با اسکلت فلزی یا بتنی است.	ویژگی ها سبک سنتی ایرانی (شیوه اصفهانی)
قوس های جناغی / ایده کاربندی سقف های گنبدی است.	دروپنجره ها فلزی است.		
			تصاویر
پوسته نبودن نما	شکل گیری نما و حجم باهم	احداث ساختمان با بتن	ویژگی های سبک مدرن متأخر (تندیس گرایی)
			تصاویر

(نگارندگان، ۱۴۰۲)

جدول ۲. تحلیل سبک معماری کتابخانه کودک اصفهان

نماها و نمادهای غالب بنا به تبعیت از شیوه اصفهانی ساخته شده‌اند.		پلان بناها با عملکرد نوین به صورت برون‌گرا می‌باشد.	سازه ساختمان با اسکلت فلزی یا بتنی است.	ویژگی‌ها سبک سنتی ایرانی (شیوه اصفهانی)
استفاده از آجر	دروپنجره‌ها و نرده‌ها چوبی و فلزی است.			
				تصاویر
یوسته نبودن نما	شکل‌گیری نما و حجم باهم			ساختمان شکلی تندیس گونه دارد.
				تصاویر

(نگارندگان، ۱۴۰۲)

جدول ۳. تحلیل سبک معماری کتابخانه مرکزی دانشگاه اصفهان

نماها و نمادهای غالب بنا به تبعیت از شیوه اصفهانی ساخته شده‌اند.		پلان بناها با عملکرد نوین به صورت برون‌گرا می‌باشد.	سازه ساختمان با اسکلت فلزی یا بتنی است.	ویژگی‌ها سبک سنتی ایرانی (شیوه اصفهانی)
تزیینات روی بنا رنگ فیروزه‌ای دارد.	کاشی‌های لعاب‌دار فیروزه‌ای			
				تصاویر
شکل‌گیری ترکیب اجزای ساختمان به طور هنرمندانه	ابعاد اغراق آمیز تیره‌ها و ستون‌ها بر روی احجام مکعب			نمایش سطح زیر و خشن بتن
				تصاویر

(نگارندگان، ۱۴۰۲)

جدول ۴. تحلیل سبک معماری دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان (نگارندگان، ۱۴۰۲)

نماها و نمادهای غالب بنا به تبعیت از شیوه اصفهانی ساخته شده‌اند.			سازه ساختمان با اسکلت فلزی یا بتنی است.	ویژگی‌ها سبک سنتی ایرانی (شیوه اصفهانی)
کاشی‌های لعاب‌دار فیروزه‌ای	کاشی‌های لعاب‌دار ار با نقوش اسلیمی و ختایی	تزیینات روی بنا رنگ فیروزه‌ای دارد.		
				تصاویر
شکل‌گیری ترکیب اجزای ساختمان به‌طور هنرمندانه			نمایش سطح زبر و خشن بتن	ویژگی‌های سبک مدرن متأخر (پروتالیسم)
				تصاویر

(نگارندگان، ۱۴۰۲)

جدول ۵. تحلیل سبک معماری هتل پارسیان کوثر اصفهان (نگارندگان، ۱۴۰۲)

نماها و نمادهای غالب بنا به تبعیت از شیوه اصفهانی ساخته شده‌اند.			سازه ساختمان با اسکلت فلزی یا بتنی است.	ویژگی‌ها سبک سنتی ایرانی (شیوه اصفهانی)
کاشی‌های لعاب‌دار فیروزه‌ای	نرده‌ها چوبی (گره چینی) است.	تزیینات روی بنا (گره چینی) است.		
				تصاویر
شکل‌گیری ترکیب اجزای ساختمان به‌طور هنرمندانه			نمایش سطح زبر و خشن بتن	ویژگی‌های سبک مدرن متأخر (پروتالیسم)
				تصاویر

(نگارندگان، ۱۴۰۲)

جدول ۶. تحلیل سبک معماری هتل پارسیان عالی قاپو اصفهان

<p>ویژگی‌ها سبک سنتی ایرانی (شیوه اصفهانی)</p> <p>سازه ساختمانی با اسکلت فلزی یا بتنی است.</p>		<p>پلان بناها با عملکرد نوین به صورت برون گرا می‌باشد.</p>	<p>نماها و نمادهای غالب بنا به تبعیت از شیوه اصفهانی ساخته شده‌اند.</p>
<p>تزیینات روی بنا رنگ فیروزه‌ای دارد.</p>		<p>کاشی‌های لعاب‌دار فیروزه‌ای</p>	<p>استفاده از آجر</p>
			<p>تصاویر</p>
<p>ویژگی‌های سبک مدرن متأخر (بروتالیسم)</p>		<p>نمایش سطح زیر و خشن بتن</p>	<p>ابعاد اغراق آمیز تیره‌ها و ستون‌ها بر روی احجام مکعب</p>
<p>شکل‌گیری ترکیب اجزای ساختمان به‌طور هنرمندانه</p>			
			<p>تصاویر</p>

(نگارندگان، ۱۴۰۲)

جدول ۷. جمع‌بندی تعیین نوع سبک بناهای انتخاب‌شده براساس ویژگی سبک معماری سنتی ایرانی

سبک معماری سنتی ایرانی (شیوه اصفهانی)										ویژگی‌ها				
نماها و نمادهای غالب بنا به تبعیت از شیوه اصفهانی														
نام بنای انتخاب‌شده	بتنی است	سازه ساختمانی با اسکلت فلزی یا بتنی است	پلان بناها با عملکرد نوین به صورت برون گرا می‌باشد.	کاشی‌های لعاب‌دار	نقوش اسلیمی و خنایی	کاشی‌های لعاب‌دار یا فیروزه‌ای دارد.	تزیینات روی بنا رنگ	(گره چینی) است.	تزیینات روی بنا (گره چینی) است.	نرده‌ها چوبی (گره چینی) است.	استفاده از آجر	درو پنجره‌ها فلزی است.	قوس‌های جناغی	قوس‌های تیزه‌دار
ایستگاه راه‌آهن اصفهان	+	+	+										+	
کتابخانه کودک اصفهان	+	+	+											
کتابخانه مرکزی دانشگاه اصفهان	+	+	+	+									+	+
دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان	+	+	+	+	+								+	+
هتل پارسیان عالی قاپو	+	+	+	+										
هتل پارسیان کوثر	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

(نگارندگان، ۱۴۰۲)

جدول ۸. جمع‌بندی تعیین نوع سبک بناهای انتخاب‌شده براساس ویژگی سبک معماری مدرن متأخر

سبک معماری سنتی ایرانی (شیوه اصفهانی)							ویژگی‌ها
نماها و نمادهای غالب بنا به تبعیت از شیوه اصفهانی							
شکل‌گیری ترکیب اجزای ساختمان به‌طور هنرمندانه	ابعاد اغراق آمیز تیره‌ها و ستون‌ها بر روی احجام مکعب	نمایش سطح زبر و خشن بتن	پوسته نبودن نما	شکل‌گیری نما و حجم باهم	احداث ساختمان با بتن است.	شکل تند پس‌گونه ساختمان	نام بنای انتخاب‌شده
			+	+	+	+	
			+	+		+	کتابخانه کودک اصفهان
+	+	+					کتابخانه مرکزی دانشگاه اصفهان
+	+	+					دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان
+	+	+					هتل پارسیان عالی‌قاپو
+	+	+					هتل پارسیان کوثر

(نگارندگان، ۱۴۰۲)

نتیجه‌گیری

در همه بناهای مورد مطالعه، سازه ساختمان با اسکلت فلزی یا بتنی، پلان بناها با عملکرد نوین به‌صورت برون‌گرا و دروپنجره‌های فلزی مشاهده می‌شود. حتی اکثر بناها دارای فرم قوس تیزه‌دار، پوشش آجر، کاشی لعاب‌دار و تزیینات گره‌چینی روی بنا هستند. همچنین می‌توان در اکثر بناهای این دوره استفاده از مصالح بتن را در کنار آجر نسبت به سایر دوره‌ها بیشتر مشاهده کرد که به‌دلیل اوج شکوفایی این سبک در دوره پهلوی دوم است. حتی از چهار زیرمجموعه سبک معماری مدرن متأخر که در ایران وارد شده است می‌توان در اکثر بناهای عمومی در شهر اصفهان تلفیق دو سبک بین‌الملل و بروتالیسم و تعداد کمی هم بنا به سبک تندیس‌گرایی در شهر اصفهان دید (تلفیق دو سبک بین‌الملل و بروتالیسم به‌دلیل جهان‌شمول بودن سبک بین‌الملل در اکثر بناها مشاهده می‌شود).

در پاسخ به پرسش‌های پژوهش، همان‌طور که گفته شد ورود و اوج شکوفایی معماری مدرن متأخر در ایران در دوره پهلوی دوم بوده است. سبک معماری مدرن متأخر در اکثر شهرهای ایران به شیوه‌ای که در غرب بوده است، بدون توجه به معماری سنتی ایران اجرا شد. در شهر اصفهان این سبک از معماری به دو علت با معماری سنتی تلفیق شد؛ اول اینکه اصفهان یک شهر با هویت تاریخی و فرهنگی است، دوم اینکه در زمان ورود این سبک به ایران اصفهان در اوج شکوفایی شیوه اصفهانی بود. معماران و استادکاران سبک اصفهانی در این شهر در کنار طراحی مدرن بناها از نمادها و ویژگی‌های سبک معماری سنتی (شیوه اصفهانی) در نماها استفاده می‌کردند. همین امر موجب شد تا بناهای عمومی در شهر اصفهان به سبک تلفیق مدرن متأخر با معماری سنتی (شیوه اصفهانی) ساخته شوند.

این پژوهش در ارتباط با تلفیق سبک معماری سنتی (شیوه اصفهانی) و مدرن متأخر در بناهای شهر اصفهان است. پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های بعدی به تحلیل سبکی بناهای عمومی سایر شهرهای ایران از جمله تبریز و قزوین که زمانی مانند اصفهان پایتخت بودند و شیوه اصفهانی در آن‌ها رواج داشته است، پرداخته شود. همچنین تأثیر شیوه معماری سنتی (شیوه اصفهانی) در دوره‌های پس از انقلاب مورد بررسی قرار گیرد.

فهرست منابع

- افشاری، نورمحمد؛ کلهرنیا، بیژن و نوری، سیدعلی (۱۳۹۹). تحلیل کیفی بناهای عمومی معاصر ایران در دوره پهلوی دوم با رویکرد تکتونیک معماری. نشریه علمی باغ نظر، ش (۱۷): ۹۰-۱۱۰-۹۳. Doi: 10.22034/bagh.2020.191552.418
- اکبریانی، محمدرضا (۱۳۹۴). تأملی بر معماری اسلامی و معماری سنتی در ایران. همایش ملی فرهنگ گردشگری و هویت شهری، بجنورد، ۸-۱.
- بانی مسعود، امیر (۱۳۸۹). معماری غرب ریشه‌ها و مفاهیم. چاپ اول، تهران: نشر هنر معماری قرن.
- بانی مسعود، امیر (۱۴۰۰). معماری معاصر ایران از سال ۱۳۰۴ تا کنون. مشهد: کتابکده کسری.
- دیبا، کامران (۱۳۸۰). مروری بر ربع قرن معماری دوره اخیر. نشریه معمار، ش (۱۵): ۶۶-۷۷.
- زندیه، مهدی و کریمی، شیما (۱۳۹۴). انطباق معماری سنتی ایران با معماری مدرن در مقایسه با شهرهای سنتی ایران. کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در عمران، معماری و شهرسازی، تهران، ۱۷-۱.
- صادقی‌بی، ناهید (۱۳۸۸). تأملی در معماری سنتی. نشریه علمی صفا، ۱۸(۴۸): ۱۶-۷.
- علائی، پویا و کاراحمدی، مهران (۱۴۰۱). اندیشه سبک مینیمالیسم در آثار میس ونده رو در دوره معماری مدرن متأخر. نهمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در عمران، معماری، مدیریت شهری و محیط زیست، تهران، ۱۰-۱.
- فرشبافی، نسیم و میرزا کوچک خوشنویس، احمد (۱۳۹۴). بازشناسی ایده‌های پایدار از مفاهیم معماری سنتی ایران. کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در عمران، معماری و شهرسازی، تهران، ۱۰-۱.
- فیلی، سارا و اسکندرنیا، علی (۱۳۹۴). طراحی معماری در بافت سنتی شهرهای ایران. دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و تکنولوژی، ۱۰-۱.
- قبادیان، مصطفی و وحید، کیانی (۱۳۹۲). خاستگاه معماری مدرن در تهران، بررسی و شناخت اولین بناهای سبک معماری در پایتخت کشور. نامه معماری و شهرسازی. ش (۱۱): ۵۸-۳۹.
- قبادیان، وحید (۱۳۹۲). سبک‌شناسی و مبانی نظری در معماری معاصر ایران. چاپ دوم، تهران: علم معمار رویال.
- قبادیان، وحید (۱۳۹۸). مبانی و مفاهیم معماری معاصر غرب. ویرایش دوم، چاپ سی و چهارم، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- میرمیران، هادی و اعتصام، ایرج (۱۳۸۸). معماری معاصر ایران: ۷۵ سال تجربه بناهای عمومی (۱۳۰۰ تا ۱۳۷۵ هجری شمسی). تهران: پیام سیما.
- Khan, H.-U. (2001). **International style: Modernist architecture from 1925 to 1965**. Taschen: GmbH.
- <https://ui.ac.ir> (دانشگاه اصفهان. تاریخ مراجعه: ۱۴۰۲/۳/۲۳)

پژوهش‌های علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Received: 2024/05/10

Accepted: 2024/08/26

Investigating the influence of traditional Iranian architecture on public buildings of late architecture in the second Pahlavi period (case study: Esfahan city)

Zahra Kianpour* Zahra Zartoshti Ilbeygi** Mehran Karahmadi***

Abstract

Public buildings express the characteristics and spirit of a society and are influenced by the environment. In fact, buildings that belong to the public cannot be a matter of taste and present a specific style. The architecture of the public buildings of every city, according to the cultural, social, religious identity and climatic conditions, has specific methods of native architecture, which is known as traditional architecture. Also, modern architecture is the beginning of a movement from the 20th century. The use of both traditional and modern architectural styles in buildings have their own advantages, and it is better to choose the middle way and by combining traditional and modern architecture, give a unique expression to the structure of the building.

The main purpose of this research is to investigate the influence of traditional Iranian architecture on late modern architecture on the public buildings of Isfahan city during the second Pahlavi period. The research method of this research is through descriptive-analytical methods and case sample strategy. The method of collecting information is in the form of library studies (documents and case samples) and field studies (observation). The general results of this research, in relation to the architectural style of public buildings in Isfahan city, is that despite the influence of modern architecture, the style of all public buildings was a combination of traditional Iranian architecture and late modern architecture, which is most likely the historical and cultural identity. The city of Isfahan, the presence of the dominant materials of Isfahan city, such as brick, the use of traditional architecture (Isfahani style) by skilled Isfahani craftsmen in their works.

Keywords: Second Pahlavi, Late modern architecture, Traditional architecture of Iran (Esfahani style), Public buildings, Esfahan city.

* Masters student, Department of Architecture and Urban Planning, Faculty of Technical Engineering, Shahid Ashrafi Esfahani Non-Governmental University, Esfahan, Iran. z.kianpour78@yahoo.com

** Masters student, Department of Architecture and Urban Planning, Faculty of Technical Engineering, Shahid Ashrafi Esfahani Non-Governmental University, Esfahan, Iran.

*** Assistant professor and faculty member, Department of Architecture and Urban Planning, Faculty of Technical Engineering, Shahid Ashrafi Esfahani Non-Governmental University, Esfahan, Iran. (Responsible Author):

m.karahmadi@ashrafi.ac.ir